

doi [10.22034/JDMAL.2022.549710.1377](https://doi.org/10.22034/JDMAL.2022.549710.1377)

ارزیابی حساسیت اراضی به بیابان‌زایی با بهره‌گیری از مدل ESAs و اولویت‌بندی راهبردهای مدیریتی (مطالعه مورد: حوزه کویر نمک، استان خراسان رضوی)

پیوست

فرهیخته گرامی / همکار ارجمند

پرسشنامه‌ی حاضر در راستای پژوهشی تحت عنوان اولویت‌بندی راهبردها و استراتژی‌های کنترل و کاهش اثرات شدت بیابان‌زایی در حوزه کویر نمک استان خراسان رضوی با استفاده از مدل جهانی ارزیابی حساسیت اراضی به بیابان‌زایی (ESAs) طراحی شده است. بدین منظور از تعداد ۱۴ شاخص موثر در ارزیابی شدت بیابان‌زایی منطقه (در وسعتی معادل ۲۱۱۸۲ کیلومتر مربع) استفاده و آنها را در ۵ معیار به شرح ذیل طبقه‌بندی شده است:

- معیار خاک: شاخص‌های بافت، عمق، شیب زمین و زهکشی خاک
 - معیار اقلیم: (شاخص‌های بارندگی، تبخیر و تعرق و ضریب شاخص خشکی)
 - معیار پوشش گیاهی: شاخص‌های تراکم، خطر آتش‌سوزی پوشش گیاهی، تاثیر پوشش گیاهی بر جلوگیری از فرسایش
 - معیار فرسایش: شاخص‌های فرسایش آبی و بادی
 - معیار مدیریت: شاخص‌های تراکم جمعیت انسانی، تراکم تعداد دام، طرح‌های اجرایی
- لذا خواهشمند است، با عنایت به تجارب ارزنده و تخصص جنابعالی، در صورت امکان، جهت رسیدن به اهداف مذکور، به سوالات ذیل با قرار دادن علامت * پاسخ دهید. از همراهی جنابعالی صمیمانه سپاسگزارم.

با تشکر

مشخصات مخاطب

سن:		میزان تحصیلات
شغل / تخصص:	زن ☐ مرد ☐	جنسیت

ردیف	سوال / گویه	خیر	بله			
			ناچیز	کم	متوسط	زیاد
۱	آیا استفاده از مدل ESAs برای ارزیابی حساسیت اراضی منطقه به بیابان‌زایی و تخریب سرزمین مناسب است؟					
۲	آیا معیارهای پنجگانه خاک، اقلیم، پوشش گیاهی، فرسایش و نحوه مدیریت اراضی برای برای ارزیابی حساسیت به بیابان‌زایی و تخریب سرزمین مناسب و کافی است؟					
۳	به چه میزان نقش فعالیت‌ها و مداخلات انسانی را بر تشدید فرسایش آبی موثر می‌دانید؟					
۴	آیا دستورالعملی جهت تعیین و تدوین معیارها و شاخص‌های ارزیابی بیابان‌زایی و همچنین سیستم‌های پیش‌آگاهی در ادارات و سازمان‌های اجرایی وجود دارد؟					
۵	با توجه به تخصص و تجربه شما آیا این مدل را (ESAs) برای ارزیابی حساسیت بیابان‌زایی در حوزه کویر نمک مفید می‌دانید؟					

۶	آیا تهیه نقشه حساسیت‌های محیط زیستی به بیابان‌زایی در اراضی حوضه کویر نمک که مشتمل بر ۱۰ شهرستان است می‌تواند برای برنامه‌ریزی‌های مدیریتی موثر باشد؟
۷	بنظر شما اگر نتایج این پژوهش، منطقی و قابل استناد باشد، آیا انتشار و ارائه آن در سطح مدیران کلان استان تأثیری در نحوه نگرش آنها دارد؟
۸	اگر نتایج این پژوهش منطقی، هشدار دهنده و راهگشا باشد، بنظر شما آیا مطالعه سایر حوضه‌های بزرگ استان نیز ضرورت دارد؟
۹	پس از پردازش نهایی داده‌ها، نتایج نشان داد که فقر تراکم و انبوهی پوشش گیاهی، معیار مهمی در بروز پدیده بیابان‌زایی و تخریب سرزمین بعد از معیار اقلیم و معیار فرسایش و مدیریت بوده است. بنظر شما این نتیجه‌گیری منطقی است؟
۱۰	در معیار پوشش گیاهی، شاخص فقر پوشش گیاهی، بالاترین رتبه را به خود اختصاص داد. آیا برای مدیریت این شاخص، اقدامات حاکمیتی از سوی دستگاه متولی کافی است؟
۱۱	آیا مشارکت جوامع محلی با دستگاه متولی در احیای پوشش گیاهی موثر است؟
۱۲	آیا شناسایی، تحلیل و مشارکت ذینفعان و دست اندکاران (گروداران: Stakeholders) را در احیای پوشش گیاهی موثر می‌دانید؟
۱۳	نتایج نهایی پردازش شاخص‌ها نشان داد که معیار اقلیم مهمترین معیار در بروز پدیده بیابان‌زایی و تخریب سرزمین در منطقه است. بنظر شما این نتیجه‌گیری منطقی است؟
۱۴	در معیار اقلیم، شاخص خشکی بالاترین رتبه و بعد از آن به ترتیب شاخص تبخیر و تعرق و میزان بارندگی در بیابان‌زایی را دارد. بنظر شما این نتیجه‌گیری منطقی است؟
۱۵	آیا کنترل، استحصال و بهره برداری از بارندگی و رواناب می‌تواند در مدیریت پارامترهای اقلیمی (شاخص‌های معیار اقلیم) موثر واقع گردد؟
۱۶	پس از پردازش نهایی شاخص‌ها در محیط GIS، بدون در نظر گرفتن جایگاه هر یک در طبقه‌بندی معیارها، بترتیب شاخص‌های خشکی، فرسایش بادی، تراکم جمعیت انسانی، پوشش گیاهی، فرسایش آبی، تبخیر و تعرق در رتبه ۱ تا ۶ عوامل موثر در گسترش بیابان‌زایی منطقه شناسایی گردیدند. آیا این ترتیب و تقدم منطقی است؟
۱۷	معیار مدیریت تأثیرات انسانی، معیار پوشش گیاهی و معیار ویژگی‌های خاک شناسی بترتیب در رتبه ۳ و ۴ و ۵ قرار گرفتند. آیا این نتیجه‌گیری منطقی است؟
۱۸	نتایج نشان داد که در معیار فرسایش، رتبه شاخص فرسایش بادی از شاخص فرسایش آبی بیشتر است. بنظر شما این نتیجه‌گیری منطقی است؟
۱۹	به چه میزان نقش تأثیرات انسانی بر شدت فرسایش بادی موثر است؟
۲۰	پس از پردازش معیارهای پنجگانه در محیط GIS مشخص گردید که بیش از ۸۰ درصد منطقه در وضعیت بحرانی قرار دارند. بنظر شما آیا منطقه در حال فرسایش و عبور از وضعیت شکننده به بحرانی شدید است؟
۲۱	آیا نقش و تأثیر ذینفعان و دست اندکاران را در برنامه جامع کنترل فرسایش و تخریب و مدیریت سرزمین موثر می‌دانید؟
۲۲	آیا نقش تأثیرات انسانی را می‌توان منحصراً در تغییر کاربری‌ها و تخریب خاک تأیید و توجیه نمود؟
۲۳	بنظر شما اعمال مدیریت استفاده و بهره‌وری پایدار از منابع آب، خاک و گیاهان در کاهش تأثیر فاکتورهای خاک در روند بیابان‌زایی موثر است؟
۲۴	در بررسی معیار خاک مشخص گردید که شاخص‌های بافت و عمق خاک نسبت به شاخص‌های شیب زمین و زهکشی خاک تأثیر بیشتری بر بیابان‌زایی دارند. آیا این نتیجه‌گیری منطقی است؟
۲۵	در تحلیل نتایج این پژوهش در می‌یابیم که چنانچه ۴ معیار پوشش، اقلیم، فرسایش و تأثیرات انسانی مدیریت گردند، معیار خاک به تنهایی نمی‌تواند به عنوان یک تهدید تلقی گردد. با این نتیجه‌گیری و تحلیل موافقت می‌کنید؟